महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः गौखनि-१०/०१२५/प्र.क्र.०५/ख-१,
हुतात्मा राजगुरु चौक,
मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय मुंबई-३२,
दिनांक : ०९ ऑक्टोंबर, २०२५

वाचा :-

१) महाराष्ट्र गौण खनिज उत्खनन (विकास व विनियमन) नियम,२०१३ मधील प्रकरण पाच.
२) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांकः गौखनि-१०/०१२५/प्र.क्र.०५/ख-१, दि.०८.०४.२०२५

प्रस्तावना :-

वाळू/रेती धोरणान्वये नदी/खाडीपात्रामधून वाळू निर्गतीकरीता पात्र लिलावधारक यांना त्यांनी उत्खनन केलेल्या वाळूच्या जास्तीत जास्त १० टक्के वाळू प्रधानमंत्री आवास योजनेंतर्गत तसेच आर्थिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गातील लाभार्थ्यांच्या घरकुलांकरीता विनामूल्य उपलब्ध करुन देणे लिलावधारक यांना बंधनकारक केले आहे. त्यामुळे संबंधित लिलावधारक यांच्यावर घरकूल लाभार्थ्यांना उपलब्ध करुन देण्यात येणाऱ्या वाळूचा आर्थिक भार पडत आहे. त्यामुळे लिलाव करण्यात येणाऱ्या वाळूच्या परिमाणाच्या ९० टक्के वाळूची हातची किंमत गृहित धरुन लिलाव करण्याची तरतूद लागू करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होती.

०२. तसेच, दिनांक ०८.०४.२०२५ च्या शासन निर्णयानुसार नदीपात्रातील पर्यावरण अनुमतीप्राप्त वाळूगटांसाठी लिलावाचा कालावधी २ वर्ष व खाडीपात्रातील वाळूगटांसाठी लिलावाचा कालावधी ३ वर्ष इतका निश्चित केला आहे. तथापि, वाळू गट निश्चित करताना प्रथम वर्ष संपल्यानंतर त्यालगतच्या पुढील वर्षी वाळूचे संचयन निश्चित किती होईल,याबाबत तंतोतंत माहिती उपलब्ध होत नसल्याने, प्रथम वर्ष संपल्यानंतर त्यालगतच्या पुढील वर्षी जास्त वाळूचे संचयन झाल्यास शासनाच्या महसूलाचे नुकसान होऊ शकते. त्यामुळे नदी/खाडीपात्रातील वाळू गटांचे लिलावाचा कालावधी सुधारित करुन तो १ वर्षाकरीता करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांकः गौखनि-१०/०१२५/प्र.क्र.०५/ख-१, दि.०८.०४.२०२५ मधील भाग-चार - 'लिलावाद्वारे निर्गती' या मधील अनुक्रमांक (iv) येथील तरतूद रद्द करुन त्याऐवजी खालीलप्रमाणे सुधारित तरतुद अंतर्भूत करण्यात येत आहे:-

(iv) हातची किंमत (Upset price) :- शासनाने वेळोवेळी निश्चित केलेल्या वाळूच्या स्वामित्वधनाची रक्कम आणि संबंधित वाळूगटातून उत्खनन होऊ शकणाऱ्या वाळूच्या परिमाणाच्या ९० टक्के वाळूचा गुणाकार केल्यानंतर येणारी रक्कम अशा वाळूगटाची हातची किंमत (Upset price) म्हणून निश्चित करण्यात यावी. यासाठी उपविभागीय अधिकारी यांच्या कार्यक्षेत्रामधील सर्व लिलावक्षम वाळूगट निश्चित करुन त्याची हातची किंमत निश्चित केली जाईल.

०२. शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांकः गौखनि-१०/०१२५/प्र.क्र.०५/ख-१, दि.०८.०४.२०२५ मधील **भाग-चार - 'लिलावाद्वारे निर्गती' या मधील अनुक्रमांक (उ) "लिलावाची प्रक्रिया" मधील (i) (ii) येथे नमूद असलेल्या तरतूदी रद्द करण्यात येत असून आता त्याऐवजी खालीलप्रमाणे सुधारित तरतुदी अंतर्भूत करण्यात येत आहेत:-**

(उ) लिलावप्रक्रिया:-

(i) नदीपात्रातील पर्यावरण अनुमतीप्राप्त वाळूगटांसाठी जिल्ह्यातील प्रत्येक उपविभागीय अधिकारी यांच्या कार्यक्षेत्रातील सर्व वाळूगटांचा एकत्रितरित्या एकच ई-लिलाव प्रसिद्ध करण्यात यावा. **लिलावाचा कालावधी १ वर्षांसाठी राहील.**

(ii) खाडीपात्रातील वाळूगटांसाठी महाराष्ट्र सागरी मंडळाने निश्चित केलेल्या प्रत्येक वाळू गटासाठी ई-लिलाव पद्धतीने कार्यवाही करण्यात यावी. **सदर लिलावाचा कालावधी १ वर्ष इतका राहील.**

०३. नदी/खाडीपात्रातील वाळू गटांच्या लिलावाचा कालावधी उक्त नुसार १ वर्ष निश्चित केल्याने त्यानुषंगाने दिनांक ०८.०४.२०२५ च्या शासन निर्णयातील खाणकाम आराखडा, पर्यावरण अनुमती व इतर आवश्यक परवानग्या याबाबीखाली नमूद असलेला कालावधी हा आता यापुढे १ वर्षाचा राहील.

०४. सदर तरतूदी निविदा अंतिम झालेल्या वाळू गटांसाठी लागू राहणार नाहीत.

०५. उक्त सुधारित तरतुदीशी संबंधित दिनांक ०८.०४.२०२५ च्या शासन निर्णयातील इतर बाबी त्यापुरत्या सुधारित समजाव्यात.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक क्रमांक २०२५१००९१३१६५०६७१९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

RATHOD UMESH DHARMA

Digitally signed by RATHOD UMESH DHARMA
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=Revenue and Forests Department, 2.5.4.20=FA30EEF6A9E239E9B4F8129A1B10556B20319BBEC898D94F4E0E028A365FCEC5, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=3667A98F6D3E5F0ED5652697D674C2EB05D852DD34F87FDA6A20696C80787981, cn=RATHOD UMESH DHARMA
Date: 2025.10.09 13:18:24 +05'30'

(डॉ. उमेश ध. राठोड)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन मलबार हिल, मुंबई.
२) मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अ.मु.स., मंत्रालय, मुंबई
३) मा.उप मुख्यमंत्री (नगरविकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४) मा.उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५) सर्व मा.मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६) मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
७) मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
८) मा.उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
९) मा.उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.

१०) मा.विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
११) सर्व मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१२) सर्व मा.विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य, विधानभवन, मुंबई.
१३) महालेखापाल-१, महाराष्ट्र राज्य (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखापरिक्षा), मुंबई.
१४) महालेखापाल-२, महाराष्ट्र राज्य (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखापरिक्षा), नागपूर.
१५) सर्व मंत्रालयीन विभाग.
१६) सर्व विभागीय आयुक्त.
१७) संचालक, भूविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय, नागपूर.
१८) संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१९) प्रधान मुख्य वन संरक्षक, नागपूर.
२०) सर्व जिल्हाधिकारी.
२१) निवडनस्ती "खनिज-१ कार्यासन.